

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED	5
HOOFDSTUK 2 AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK	5
2.1 Aanleiding en motivering	5
HOOFDSTUK 3 EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK	6
HOOFDSTUK 4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING	6
4.1 Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context	6
4.2 Aard en ouderdom van de vindplaats(en)	9
4.3 Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en)	9
4.4 Structuren en sporen	9
4.5 Anorganische artefacten	9
4.6 Organische artefacten	9
4.7 Archeozoologische, archeobotanische resten	9
4.8 Fysisch antropologische resten	9
4.9 Motivatie	9
4.10 Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen	9
4.11 Gaafheid en conservering	10
HOOFDSTUK 5 DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING	10
5.1 Doelstelling	10
5.2 Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders	10
5.3 Vraagstelling	10
5.4 Onderzoeksvragen	10
HOOFDSTUK 6 METHODEN EN TECHNIEKEN	11
6.1 Strategie	11
6.2 Methoden en technieken	11
6.3 Omgang kwetsbaar vondstmateriaal	12
6.4 Structuren en grondsporen	12
6.5 Aardwetenschappelijk onderzoek	13
6.6 Anorganische artefacten	13
6.7 Organische artefacten	13
6.8 Archeozoologische en archeobotanische resten	13
6.9 Fysisch antropologische resten	13
6.10 Overige resten	13
6.11 Dateringstechnieken	13
6.12 Beperkingen	14
HOOFDSTUK 7 UITWERKING	14
7.1 Structuren, grondsporen, vondstspredingen	14
7.2 Analyse aardwetenschappelijke gegevens	14
7.3 Anorganische artefacten	14
7.4 Organische artefacten	14
7.5 Archeozoologische, archeobotanische resten	15
7.6 Fysisch antropologische resten	15
7.7 Overige resten	15
7.8 Dateringen	15
7.9 Beeldrapportage	15
HOOFDSTUK 8 (DE)SELECTIE EN CONSERVERING	15
8.1 Selectie materiaal voor uitwerking	15
8.2 Selectie materiaal voor deponering en verwijdering	15
8.3 Selectie materiaal voor conservering	16
HOOFDSTUK 9 DEPONERING	16
9.1 Eisen betreffende depot	16
9.2 Te leveren product	17
HOOFDSTUK 10 RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN	17
10.1 Personele randvoorwaarden	17
10.2 Overlegmomenten	17
10.3 Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie	18

10.4	Overige randvoorwaarden en aanvullende eisen	18
10.5	Openbaarheid en integriteit	18
HOOFDSTUK 11 WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN HET VASTGESTELDE PVE		19
11.1	Wijzigingen tijdens het veldwerk	19
11.2	Belangrijke wijzigingen	19
11.3	Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk	19
11.4	Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering	19
LITERATUUR, AFBEELDINGEN EN BIJLAGEN		20
	Literatuur	20
Bijlage 1	Lijst met te verwachten aantallen vondsten per vondstcategorie	21
Bijlage 2	Wanneer specialisten raadplegen	22
Bijlage 3	Tabellen richtlijnen van de depots voor (de)selectie vondsten en monsters in het veld (Fase 1) en selectie voor deponeren (fase 2)	23
Bijlage 4	Verklarende woordenlijst	26
Bijlage 5	Topografische kaart met onderzoekslocatie	27
Bijlage 6	Overzicht plangebied	28
Bijlage 7	Af te breken gebouwen	29
Bijlage 8	Aanvullende eisen vanuit het depot, provincie Gelderland	30

HOOFDSTUK 1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED

Projectnaam	Plangebied Havenkom
Provincie	Gelderland
Gemeente	Nijkerk
Plaats	Nijkerk
Toponiem	Deelgebied stadhuis
x,y-coördinaten	NW: 161.514/ 470.967; NO: 161.581/ 470.976 ZO: 161.592/ 470.852; ZW: 161.549/ 470.840
CMA/AMK-status	Terrein van archeologische waarde 13218
Archis-monumentnummer	nvt
Archis-waarnemingsnummer	nvt
Oppervlakte plan- en onderzoeksgebied	Plangebied: ca. 4.618 m ² Onderzoeksgebied: ca. 3.806 m ²
Huidig grondgebruik	bebouwd

HOOFDSTUK 2 AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK

2.1 Aanleiding en motivering

De aanleiding voor het onderzoek is de herontwikkeling van het gebied rond het huidige gemeentehuis. Het huidige gemeentehuis zal volledig gesloopt worden, met uitzondering van het monumentale pand, waarna er woningen gebouwd zullen worden.

In 1976 werd het oude gemeentehuis voorzien van twee nieuwe vleugels. In 1978/1979 werd het stadhuis uitgebreid. Vervolgens werd in 1993/1994 werd een nieuw deel gebouwd, met onder meer de huidige raadszaal.

De gemeente Nijkerk beschikt over een archeologische beleidskaart waarop staat aangegeven welk archeologievoorschriften gelden bij bepaalde bodemingrepen op een bepaald gebied. Op basis van deze kaart bevindt het gebied zich in een hoge archeologische verwachtingszone, vanwege de ligging van het gebied op dekzandkoppen en -ruggen. Ook is de hoge verwachting gelieerd aan de ligging van het plangebied in de historische kern van Nijkerk. In deze verwachtingszone is archeologisch onderzoek verplicht bij bodemingrepen groter dan 30 m² en dieper dan 50 cm -mv.

Uit het vooronderzoek is gebleken dat het gebied een hoge verwachting heeft voor resten uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd. Op basis van deze resultaten is geadviseerd om een proefsleuvenonderzoek (IVO-P) uit te laten voeren.¹ Overeenkomstig met dit advies heeft het bevoegd gezag, de gemeente Nijkerk, besloten een proefsleuvenonderzoek voor te schrijven.

Echter, aangezien de verwachte resten zich op deze locatie net onder het huidige maaiveld bevinden en niet zeker is of deze reeds zijn weggegraven bij het aanleggen van de bouwput voor het stadhuis en bij het wel aanwezig zijn van archeologische resten deze tijdens de sloop vernietigd zouden kunnen worden, is, in overleg met het bevoegd gezag, besloten om de sloopwerkzaamheden vanaf de vloeren van de gebouwen en het graven van de bouwput(en) archeologisch te laten begeleiden onder het protocol IVO-P.²

¹ Miedema 2017.

² Telefonisch overleg op 16-4-2020 met Dhr. M. Verhamme, archeologisch adviseur van de gemeente Nijkerk.

Het proefsleuvenonderzoek – variant archeologische begeleiding moet uitwijzen of er behoudenswaardige vindplaats(en) in het plangebied aanwezig zijn. Van vindplaatsen wordt de aard, omvang en kwaliteit bepaald. Op basis van de waardestelling van de aanwezige vindplaats(en) wordt advies gegeven hoe met de archeologische resten kan/moet worden omgegaan.

Op basis van de waardestelling van de vindplaats(en) en het opgestelde advies wordt door het bevoegd gezag een besluit genomen over de verdere omgang met het bodemarchief en of het onderzoek wordt doorgezet onder protocol opgraven – variant archeologische begeleiding. Er zal een directe doorstart plaatsvinden.

HOOFDSTUK 3 EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK

Eerder uitgevoerd onderzoek	
Bureauonderzoek	
Uitvoerder	ADC ArcheoProjecten
Uitvoeringsperiode	December 2016 / januari 2017
Rapportage	Miedema, F.R.P.M., 2017: <i>Plangebied Havenkom, Nijkerk (gemeente Nijkerk). Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek</i> , Amersfoort. (ADC Rapport 4254).
Veldonderzoek	
Uitvoerder	ADC ArcheoProjecten
Uitvoeringsperiode	December 2016 / januari 2017
Uitvoeringsmethode	booronderzoek
Rapportage	Miedema, F.R.P.M., 2017: <i>Plangebied Havenkom, Nijkerk (gemeente Nijkerk). Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek</i> , Amersfoort. (ADC Rapport 4254).
(digitale) documentatie	http://dx.doi.org/10.17026/dans-z9a-ywwz

HOOFDSTUK 4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

4.1 Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context

Landschap

Het plangebied ligt in de Gelderse Vallei, een glaciaal bekken dat in de voorlaatste ijstijd (370.000 tot 130.000 jaar geleden) door het ijs is gevormd. Onderin het bekken ligt keileem (Formatie van Drente, Laagpakket van Gieten), dat uit door ijs meegevoerd en samengedrukt materiaal bestaat. Daarop liggen glaciofluviale en glaciolacustriene afzettingen van de Formatie van Drente.

Deze afzettingen zijn gevormd door het smeltwater van het landijs. Tussen 40 en 10 m – NAP (44-14 m –mv) komen brakwaterafzettingen voor uit het laatste interglaciaal (130.000 tot 115.000 jaar geleden). Tijdens de laatste ijstijd (115.000 tot 10.000 jaar geleden) is het bekken verder opgevuld met sneeuwsmeltwaterafzettingen of fluvioperiglaciale afzettingen behorend tot de Formatie van Boxtel. Deze sneeuwsmeltwaterafzettingen bestaan voornamelijk uit leem en fijn zand. Bovenstaande afzettingen zijn afgedekt door dekzand van het Laagpakket van Wierden (Formatie van Boxtel). Het dekzand bestaat uit goed gesorteerd fijn zand dat in de laatste ijstijd door de wind is afgezet. In deze periode bereikte het landijs ons land niet, maar er heerste tijdens een deel van de ijstijd een koud klimaat, waardoor nauwelijks

vegetatie aanwezig was. Hierdoor vonden veel zandverstuivingen plaats, waarbij het dekzand werd afgezet. Het dekzandrelief bestaat uit vlaktes, kopjes en langgerekte ruggen. In het Holoceen is door de vegetatie het dekzandrelief gefixeerd. Het plangebied bevindt zich mogelijk op een dekzandrug.

Het plangebied bevindt zich in de historische stadskern van Nijkerk, waardoor het gebied gekarteerd is als bebouwd op de geomorfologische en bodemkaart. In de omgeving van Nijkerk kenmerkt het landschap zich door ten dele verspoelde dekzanden en dekzandruggen. In dit soort geomorfologische eenheden kunnen respectievelijk zich bekeerdersgronden en enkeerdgronden ontwikkelen. Gezien de ligging van het plangebied in de kern van Nijkerk, wordt in de eerste meter –mv geen natuurlijk bodemprofiel verwacht. Daaronder bevindt zich de C-horizont die uit (verspoeld) dekzand bestaat.

Historie

Het plangebied maakt deel uit van historische stadskern van Nijkerk. De oudste vermelding van Nijkerk stamt uit 1222. De *Brede Beek* was de oorspronkelijke levensader van het middeleeuwse dorp Nijkerk. Langs dit riviertje, dat ontspringt in Zwartebroek (gemeente Barneveld), is de latere stad ontstaan (afb. 5).³ Nijkerk was al in de Middeleeuwen een grenspost van Gelre (nu provincie Gelderland), vlakbij 't Sticht (nu provincie Utrecht). Regelmatig braken er gevechten uit tussen de bisschop van 't Sticht en de hertog van Gelre. Voor Nijkerkers waren het roerige tijden met veel onzekerheid en vernielingen. Een stenen kogel (met een doorsnede van 9 cm) is gevonden bij de aanleg van riolering en kabels in de zuidelijke stadskern, is een bewijs van de gevechten. In de middeleeuwen hadden kloosters in Nijkerk bezittingen en die kloosters bevonden zich in de Duitse plaatsen Elten, Werden en Paderborn. De "nieuwe kerk" werd gesticht als dochterkerk van die van Putten, in elk geval vóór 1313. In 1313 wordt de plaats voor het eerst vermeld in de lijst van bezittingen van de grootgrondbezitter *Herbertus van Putten*. Op 28 maart 1356 verleent *Reinout III* van Gelre het plaatsje het recht om een dijk te bouwen tegen de overstromingen van de Zuiderzee. In 1357 werd de eerste molen van Nijkerk vermeld.⁴ In 1412 werd het dorp Nijkerk geheel verwoest in een uitloper van de *Arkelse Oorlogen*.

Op 27 maart 1413 krijgt het dorp van *Reinald IV* van Gelre stadrechten. Nijkerk moest toen stadspoorten en muren bouwen ter bescherming van de stad, die daardoor een 'vest' werd. Omdat Nijkerk niet zoveel geld had, werden de stadspoorten van hout gemaakt in plaats van steen, en als 'muur' werden aarden wallen opgeworpen. Langs de poorten en de wallen werd een gracht gegraven. Er waren ook voordelen aan de stadrechten verbonden, bijvoorbeeld het niet meer hoeven volgen van de hertog op krijgstochten.⁵ Tevens wordt een nieuwe kerk gebouwd op de plaats van de oude kerk. Deze is de *Catharina Kerk*, ook wel bekend als de *Nieuwe Kerk*.⁶ In 1540 brandde de stad vrijwel geheel af. De *Arkervaart* is het gedeelte van de *Brede Beek* dat is verdiept en verbreed tot een kanaal tussen de stad en de *Zuiderzee* (nu het Randmeer). In de Late Middeleeuwen werd de lading van schepen bij de monding van de Brede Beek overgebracht op platbodems, die tot midden op het Plein van Nijkerk konden komen.⁷ Op basis van een historische kaart uit omstreeks 1610, bevindt het plangebied (niet afgebeeld) zich oostelijk van *Die Spoey Grafte*. (*De Spuigraft*, oftewel de *Grifte oder Vaerte*, de latere *Arkervaart*).⁸ Het maakte in het noorden deel uit van *Wullenhof*. Door het zuidelijke deel van het plangebied zou nog een weg naar een brug over de *Arkervaart* zich kunnen bevinden. Deze weg kan de naam *Cingelwegh Verlaet* hebben. Aan het begin van de 18^e eeuw werd de haven aangelegd op de plek waar die nu ook nog is. Tussen 1703 en 1720 werd de verbinding tussen de haven en de zee (toen met de naam 'Arkergraft') uitgediept en verbreed. Zo konden grotere schepen tot in de haven varen en in het centrum laden en lossen. In de 18^e eeuw was Nijkerk een belangrijke handelsstad.

³ www.mijngelderland.nl/inhoud/canons/nijkerk/prehistorische-nederzetting

⁴ www.genwiki.nl/gelderland/index.php?title=Nijkerk

⁵ www.stichtingoudnijkerk.nl

⁶ Van Berkel & Samplonius 2007.

⁷ www.mijngelderland.nl/canons

⁸ Gelders Archief 2016, Kaart van de Polder Arkemheen, van B. Kempinck 1609-1610.

Het bestuur van het ambt Nijkerk berustte in de periode ca. 1600-1795 bij een college van drie tot acht ambtsjonkers.

Een edelman die als ambtsjonker tot het Nijkerkse bestuurscollege wenste te worden toegelaten ("admissie verzocht"), diende aan dit college stukken over te leggen waaruit bleek dat hij "in den goede en in den bloede" voldeed aan de door de Veluwse Ridderschap gestelde eisen voor de vervulling van de functie van ambtsjonker in een Veluws schoutambt. Hij moest stammen uit een reeds vóór 1500 als riddermatig erkend geslacht, daadwerkelijk in het kwartier van Veluwe wonen, een zekere hoeveelheid grond (met een bep. waarde) in het ambt bezitten en minimaal 20 jaar zijn. Sedert 1722 diende een ambtsjonker tevens de gereformeerde godsdienst te belijden. Na advies van het ambtsjonkercollege besliste de Veluwse Ridderschap over de toelating van de aspirant-ambtsjonker. Een tot het college toegelaten ambtsjonker had zitting voor onbepaalde tijd, in principe voor het leven.

De Nijkerkse ambtsjonkers vergaderden doorgaans één of meerdere dagen in het najaar en verder incidenteel indien ambtszaken dit vereisten. De vergaderingen, uitgeschreven en voorgezeten door de oudste jonker, vonden aan het einde van de 17e en het begin van de 18e eeuw in de regel plaats in de "weeskamer", gelegen aan de Catharinastraat tussen de Brede Beek en het Verlaat. In de periode 1732-1771 kwam men bijeen in de "amptskamer" aan de Nederduitse school in de Venestraat (thans huisnummer 16). Sedert 1772 vormde de "amptskamer" van het ambtshuis aan de Kolk dat in 1743 gebouwd werd (het huidige gemeentehuis) de vergaderplaats van het ambtsjonkercollege.

Archeologie

Binnen het plangebied zelf zijn geen onderzoeksmeldingen of waarnemingen bekend. Het plangebied (omgeving gemeentehuis) maakt deel uit van AMK terrein nr. 13218. Dit is een terrein van *archeologische waarde* met de oude stadskern van Nijkerk. Deze stadskern dateert uit de periode Late Middeleeuwen tot Nieuwe tijd. Binnen de historische kern dateren de meeste waarnemingen van vondstmateriaal uit deze stedelijke periode (Late Middeleeuwen tot Nieuwe tijd).

Op ca. 450 m ten zuiden van de huidige locatie is in 2015 een Archeologische begeleiding uitgevoerd in het gebied tussen de Torenstraat en de Groenestraat.⁹

Tijdens deze begeleiding werden sporen van bewoning uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aangetroffen. Het gaat onder andere om muuruitbraakrestanten die toegewezen kunnen worden aan het Torenhuis. Hier langs lag een gracht, die waarschijnlijk wel aansloot op de stadsgracht, maar bij het Torenhuis zelf hoorde. In de noordoosthoek van het plangebied is een boomstamleiding aangetroffen die uitmondde in deze gracht. Deze was afkomstig van een perceel dat ten noordoosten van het Torenhuis lag. De leiding werd waarschijnlijk gebruikt voor het lozen van afvalwater. In het zuiden van de aangelegde werkput werd een sloot aangetroffen met een oost-west oriëntatie. Op basis van het aardewerk kan deze gedateerd worden in de 2^e helft van de 14^e eeuw, nog voor het Torenhuis gebouwd was.

Op ca. 220 m ten zuiden van het onderzoeksgebied is op de Herontwikkelingslocatie De Brink, Torenstraat en Holkerstraat een booronderzoek uitgevoerd waarbij op basis van de aangetroffen bodemopbouw en archeologische indicatoren werd geconcludeerd dat er een reële kans bestaat dat er sprake is van restanten van historische bewoningsstructuren, daterend vanaf de 14^e eeuw n. Chr., gekoppeld aan de ligging van het plangebied binnen de historische dorps-/stadskern van Nijkerk, welke tevens is aangegeven als AMK-terrein.¹⁰ Op grond van de datering van het vondstmateriaal dient alleen al voor het stadsophogingspakket rekening te worden gehouden met mogelijk drie archeologische niveaus (periode 1400-1600, 1600-1800, 1800-1950). Tevens behoud het plan-gebied

⁹ Van Engeldorp Gastelaars 2015.

¹⁰ Ten Broeke 2020.

(zeker de zuidelijke helft) zijn hoge verwachting op het voorkomen van archeologische resten en/of sporen ouder dan de 14^e eeuw (een potentieel vierde archeologisch niveau), vanwege de merendeels intacte veldpodzolbodem aangetroffen in de top van de natuurlijke dekzandafzettingen.

4.2 Aard en ouderdom van de vindplaats(en)

Op basis van de resultaten van het vooronderzoek worden resten verwacht uit de (Late) Middeleeuwen tot en met de Nieuwe tijd, mogelijk gelieerd aan het Ambthuis (1743).

4.3 Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en)

De aanwezigheid van vindplaatsen is nog niet vastgesteld.

De verwachte archeologische resten maken deel uit van de binnenstad van Nijkerk en strekken zich in het algemeen buiten het onderzoeksgebied uit.

4.4 Structuren en sporen

Nog niet bekend. De volgende bewoningssporen kunnen worden verwacht: (haard)kuilen, paalkuilen, waterputten en/of -kuilen, opgaand muurwerk, funderingen en uitbraaksleuven. Ook sporen van landgebruik als (verkavelings)greppels, sloten, ploegsporen en paden/wegen kunnen aanwezig zijn.

4.5 Anorganische artefacten

Nog niet bekend. Anorganische artefacten van de volgende materialen kunnen worden verwacht: aardewerk, natuursteen, metaal, bouw materiaal en glas.

4.6 Organische artefacten

Nog niet bekend. Organische artefacten van de volgende materialen kunnen in verbrande en/of onverbrande vorm worden aangetroffen: bot, hout, houtskool, schelp en leer.

4.7 Archeozoölogische, archeobotanische resten

Nog niet bekend. Dierbegravingen, los botmateriaal, visresten, pitten, zaden en pollen kunnen aangetroffen worden.

4.8 Fysisch antropologische resten

Nog niet bekend. Menselijke begravingen en/of crematies worden echter niet verwacht.

4.9 Motivatie

Bovenstaande verwachting is gemotiveerd tot stand gekomen. Hierbij is gebruik gemaakt van algemeen bekende inzichten in het voorkomen van structuren, sporen en artefacten per complextype en de resultaten van het eerder in het plangebied uitgevoerde onderzoek.

4.10 Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen

Het booronderzoek heeft alleen buiten de huidige bebouwing plaatsgevonden. De bodemopbouw ter hoogte van de gebouwen is dus niet bekend en mogelijk tot op flinke diepte verstoord. In het zuidelijke gedeelte van het gebied bevindt zich een kelder. De archeologische niveaus zijn hier zeker niet meer aanwezig.

Bij het booronderzoek is geconstateerd dat de bodemopbouw rondom de huidige gemeentelijke gebouwen grotendeels intact gebleven is. Of dit ook onder de gebouwen ook het geval is, is niet bekend. De top van het verspoelde natuurlijke dekzand (tussen 160 – 125 m –mv) of de natuurlijke kleilaag hierop (tussen 90 -125 cm –mv) is hier te beschouwen als een archeologisch relevante laag waarin resten vanaf het Laat - Paleolithicum tot aan de Late Middeleeuwen voor kunnen komen.

Het geheel is afgedekt met een ophogingspakket. In deze ophogingslaag kunnen, vanaf het maaiveld, archeologische resten verwacht worden vanaf de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe tijd.

4.11 Gaafheid en conservering

Vooralsnog onbekend. Bij het graven van de bouwkuip van de gebouwen van het stadhuis zijn mogelijk de archeologische resten uit perioden Late Middeleeuwen en later verstoord zijn geraakt.

HOOFDSTUK 5 DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING

5.1 Doelstelling

Doel van het proefsleuvenonderzoek – variant archeologische begeleiding is het toetsen en aanvullen van de gespecificeerde archeologische verwachting zoals verwoord in de voorgaande hoofdstukken. Op basis van de resultaten wordt de behoudenswaardigheid van aanwezige vindplaats(en) bepaald. Het onderzoek moet leiden tot een gefundeerd advies over hoe om te gaan met archeologische waarden binnen de geplande ontwikkeling van het gebied.

5.2 Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders

In deze fase van onderzoek is de beantwoording van de onderzoeksvragen uit onderzoeksagenda's of -kaders nog niet aan de orde. Als vindplaatsen aanwezig zijn wordt aansluiting gezocht met de NOaA en/of regionale onderzoekskaders.

5.3 Vraagstelling

Zijn er behoudenswaardige archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied aanwezig?

5.4 Onderzoeksvragen

De volgende onderzoeksvragen dienen op basis van het veldonderzoek zo goed mogelijk te worden beantwoord. Indien op een vraag geen antwoord gegeven kan worden, moet onderbouwd worden waarom dat zo is.

Algemeen

1. Zijn er archeologische resten (sporen, structuren, vondsten) aangetroffen?
2. Vormen de archeologische resten behoudenswaardige vindplaatsen?
3. Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert: welke verklaring is hiervoor te geven?

Perioden en vindplaatsen

4. Wat is per archeologische vindplaats in het onderzoeksgebied:
 - a. de ligging, de omvang en begrenzing (verticaal en horizontaal),
 - b. aard en complextype,
 - c. de vondst- en spoordichtheid,
 - d. de ouderdom en/of de aanwezige archeologische periode(s),
 - e. de mogelijke informatiewaarde van analyses/determinaties van de vondsten en monsters op basis van de scans,
 - f. de kwaliteit van de resten (gaafheid en conservering)?
5. Is er een ensemblewaarde met vindplaatsen in de omgeving van het plangebied?

Landschappelijk

6. Hoe ziet de bodemopbouw eruit en in hoeverre is deze aangetast door latere ingrepen?
7. Wat is de relatie tussen de vindplaats en het omringende landschap?

Relatie met onderzoekskaders

8. Welke mogelijkheden biedt/bieden de vindplaats(en) voor de beantwoording van onderzoeksvragen binnen regionale onderzoekskaders of de NOaA?

HOOFDSTUK 6 METHODEN EN TECHNIEKEN

6.1 Strategie

De sloop van de gebouwen kan plaatsvinden tot aan het niveau van de vloeren. De vloeren en funderingen van de gebouwen, alsook andere civieltechnische graafwerkzaamheden, worden archeologisch begeleid in het bijzijn en op aanwijzingen van een (senior) KNA archeoloog waarbij een leesbaar vlak wordt aangelegd, waarna de eventuele grondsporen worden gedocumenteerd.

De locatie van de kelder (zie bijlage 6 en 7) hoeft niet archeologisch onderzocht te worden.

Het onderzoek start als IVO-P – variant archeologische begeleiding en bij het aantreffen van significante archeologische resten wordt er, in overleg met het bevoegd gezag, eventueel doorgestart naar een opgraving - variant archeologische begeleiding. Om vertraging in het civieltechnische werk te voorkomen, kan deze eventuele doorstart telefonisch afgesproken worden met (de adviseur van) het bevoegd gezag.

De archeologische uitvoerder moet tijdens de civieltechnische graafwerkzaamheden in de gelegenheid gesteld worden om archeologische waarnemingen te doen. De opdrachtgever draagt hierbij zorg voor een werkbaar terrein en stelt een graafmachine met machinist beschikbaar.

De opdrachtgever stemt tijdig - minimaal één week van te voren - met de archeologische aannemer af wanneer gestart wordt met de archeologisch te begeleiden werkzaamheden. De aanvang van de werkzaamheden wordt ook gemeld aan de bevoegde overheid.

6.2 Methoden en technieken

De uitvoering van het gehele onderzoek dient conform de KNA 4.1 en het PvE te gebeuren. Tijdens het onderzoek worden de volgende methoden en technieken gehanteerd:

- Het ontgraven van de proefsleuven gebeurt met een graafmachine met een dichte bak met gladde snede, waarbij laagsgewijs en in een horizontaal vlak verdiept wordt.
- Maaiveldvondsten worden, tenzij van belang voor de waardering van de vindplaats, niet verzameld.
- Vondsten worden per spoor en per vulling verzameld.
- Vrijgekomen vondsten die niet aan specifieke sporen toegeschreven kunnen worden, worden verzameld in eenheden van 4 x 5 m.
- Van puntvondsten (gevonden *in situ* en zonder grondspoor) worden de X-, Y- en Z- coördinaten ingemeten.
- Tijdens het onderzoek worden het vlak en, indien mogelijk, de stort afgezocht met een metaaldetector om metalen voorwerpen op te kunnen sporen.
- De putomtrek, hoogte van vlakken en maaiveld, de sporen en coupelijnen worden ingemeten in RD en NAP met behulp van een rTS (*robotic Total Station*) of GPS (*Global Positioning System*) (minimale nauwkeurigheid 3 cm).
- Een selectie van de sporen wordt gecoupeerd en afgewerkt (maximaal 25% per proefsleuf).
- Profielen en coupes worden schaal 1:20 getekend.
- Tijdens het onderzoek worden foto's gemaakt van de algemene situatie, de vlakken, profielen, grondsporen, coupes en sfeerfoto's voor publicatie. Fragiele en/of belangwekkende vondsten worden op de plaats van aantreffen gefotografeerd.
- Bij het aantreffen van funderingen, vloeren en muurwerk worden metsel- en voegverbanden, gebruikte metselspecie, steenmaten, versnijdingen en 5- of 10-laagsmaten+1 mortellaag nauwkeurig gedocumenteerd. Ook wordt (indien mogelijk) de onderzijde van de fundering ingemeten (in NAP).

Bij het aantreffen van archeologische resten waarin dit PvE niet voorziet worden onmiddellijk de opdrachtgever, het bevoegd gezag en, indien de afwijking van invloed is op de selectie, conservering of hoeveelheid voor deponeren, de deponhouder gewaarschuwd. Bij het aantreffen van vondsten en sporen die buiten de gespecificeerde verwachting vallen worden deze, eventueel *en bloc*, op de vondstlocatie bewaard en eventueel tijdelijk toegedekt tot duidelijk is wat de onderzoeksstrategie wordt. In gezamenlijk overleg tussen alle betrokken partijen zal bepaald worden hoe met deze resten omgegaan moet worden. Afspraken hierover worden schriftelijk vastgelegd en onderschreven door alle betrokken partijen (zie ook hoofdstuk 11).

6.3 Omgang kwetsbaar vondstmateriaal

Kwetsbaar vondstmateriaal wordt zodanig verpakt dat de conditie van het materiaal zo stabiel mogelijk blijft. Hierbij wordt conform OS11 gewerkt en verwezen naar KNA-Leidraad 'Eerste hulp bij kwetsbaar vondstmateriaal'.

6.4 Structuren en grondsporen

Alle sporen en structuren worden in het horizontale vlak ingemeten in RD en NAP, beschreven en gefotografeerd.

Alle archeologisch relevante sporen en structuren worden gecoupeerd, afgewerkt en gedocumenteerd door middel van beschrijvingen, foto's en tekeningen. Tijdens het afwerken van een spoor worden, voor zover de werkomstandigheden dat toelaten, de vondsten per stratigrafische eenheid verzameld.

Lineaire sporen als greppels en sloten worden om de 5 m haaks op de lengte van het spoor gecoupeerd. Van lineaire sporen wordt 2 m in de lengte van het spoor gecoupeerd om te verifiëren of er grondsporen onder/in de structuur aanwezig zijn. Deze sporen worden afgewerkt totdat voldoende materiaal is verzameld om een goede determinatie mogelijk te maken en een datering te kunnen bepalen.

Huisplattegronden worden bij voorkeur eerst geheel blootgelegd en gefotografeerd. Paalsporen worden over de langste lengte en zoveel mogelijk haaks op de lengterichting van het huis gecoupeerd, zodat herstelwerkzaamheden en verzakkingen kunnen worden gedocumenteerd.

Bij het aantreffen van sporen waarvan de onderzijde dieper reikt dan de beoogde ontgravingsdiepte, bijvoorbeeld beerputten, afvalkuilen, sloten of grachten, wordt middels een edelmanboor en/of guts vastgesteld hoe diep deze reikt. De boring wordt in detail beschreven en van vullingen met organisch materiaal worden (met een edelman en/of guts) monsters genomen.

Muurwerk, bouwpuin en uitbraaksleuven

- Een profiel wordt, bij voorkeur, getekend haaks op de muur of de uitbraaksleuf vanaf het hoogst mogelijke niveau, met inbegrip van de afdekkende laag tot in de vaste grond. Daarbij wordt ook acht geslagen op een eventuele insteek.
- Van muurwerk wordt de bovenzijde en de onderzijde opgemeten en van iedere versnijding wordt de hoogtemaat genomen. De hoogtematen worden in ieder geval aan het begin en het eind van de betreffende muur genomen, alsmede op hoeken en/of aanhechtingen. Bouwkundige details zoals reparaties of faseringen dienen nauwgezet te worden vastgelegd op tekening en middels een foto. Bij funderingsonderzoek worden met name de hoeken onderzocht.
- Aangegeven wordt waar en welke mortel is toegepast.
- Bij natuursteen wordt acht geslagen op de diversiteit van de gesteentesoorten.
- Van relevante baksteenmaten wordt een baksteen verzameld.
- Het baksteen wordt beschreven en de baksteenformaten worden opgemeten. Ook een 5 -of wanneer mogelijk een 10-steenlagenmaat -dient te worden genoteerd

- Van natuursteen worden relevante maten genomen en wordt het verband geregistreerd. Ook moet het metselverband worden beschreven en de relatie met aangrenzend muurwerk.
- Vondsten bij muurwerk worden onderscheiden in relevante contexten: uit de insteek, onder de muur uit de funderings sleuf, ingesloten tussen de stenen, liggend op het muurrestant/uit de uitbraaksleuf.

6.5 Aardwetenschappelijk onderzoek

Bij een eenduidig profiel kan volstaan worden met profielkolommen om de 10 m. De breedte van een profielkolom dient minimaal 1 m te zijn. Elke kolom wordt gefotografeerd, beschreven en getekend.

Bij afwijkende of niet-eenduidige patronen in de bodemopbouw of aanwezigheid van grondsporen in de putwand (te denken valt aan lokale depressies, restanten van oud loopvlak etc.) wordt een representatief deel van het profiel getekend en gefotografeerd (schaal 1:20). De profielen worden beschreven en getekend op basis van bodemkundige kenmerken, archeologische fenomenen, textuur en kleur.

6.6 Anorganische artefacten

Anorganische vondsten van archeologische waarde worden verzameld, gedocumenteerd, genummerd en geregistreerd op een daartoe geëigend formulier met bijbehorende digitale bestanden, verwerkt, gesorteerd en zo verpakt dat de conditie van het materiaal zo stabiel mogelijk blijft. Er wordt conform PS06 en OS11 gewerkt en de leidraden Specialistisch onderzoek (KNA-Leidraad Eerste Hulp bij Kwetsbaar Vondstmateriaal en KNA Leidraad anorganisch vondstmateriaal, delen A en B).

6.7 Organische artefacten

Organische vondsten archeologische waarde worden verzameld, gedocumenteerd, genummerd en geregistreerd op een daartoe geëigend formulier met bijbehorende digitale bestanden, verwerkt, gesorteerd en zo verpakt dat de conditie van het materiaal zo stabiel mogelijk blijft. Er wordt conform PS06 en OS11 gewerkt en de leidraden Specialistisch onderzoek (KNA-Leidraad Eerste Hulp bij Kwetsbaar Vondstmateriaal).

6.8 Archeozoölogische en archeobotanische resten

Monsters en resten archeologische waarde worden verzameld, gedocumenteerd, genummerd en geregistreerd op een daartoe geëigend formulier met bijbehorende digitale bestanden, verwerkt, gesorteerd en zo verpakt dat de conditie van het materiaal zo stabiel mogelijk blijft. Er wordt conform PS06 en OS11 gewerkt en de leidraden Specialistisch onderzoek (KNA Leidraad Archeozoölogie en Botanie).

Archeozoölogische en archeobotanische monsters worden genomen uit aanwezige kansrijke sporen met een gesloten context of bodemlagen ten behoeve van de landschappelijke reconstructie.

6.9 Fysisch antropologische resten

Er worden geen menselijke begravingen of crematies verwacht.

6.10 Overige resten

Andere resten dan reeds genoemd worden niet verwacht (diatomeeën, mijten etc.).

6.11 Dateringstechnieken

Uitgangspunt is het dateren van sporen en lagen op basis van typologische kenmerken van vondstmateriaal en stratigrafische gegevens. Als dit niet (voldoende) aanwezig is of onvoldoende nauwkeurig is worden monsters genomen voor datering. Dit zullen voornamelijk ¹⁴C-, OSL- of dendrochronologische dateringen zijn. In het veld wordt bepaald of de betreffende sporen/lagen ook daadwerkelijk geschikt zijn voor bemonstering.

6.12 Beperkingen

Aangezien het gebied nog bebouwd is, is het nog niet bekend of er sprake zal zijn van milieukundige vervuiling.

Als blijkt dat dit aanwezig is, dan dienen er adequate voorzorgsmaatregelen genomen te worden.

Het onderzoek reikt maximaal tot de civieltechnisch benodigde diepte van de bouwput + een buffer van ca. 30 cm. De diepere delen van sporen (waterputten, beerkelders, funderingen) zullen derhalve blijven zitten.

HOOFDSTUK 7 UITWERKING

7.1 Structuren, grondsporen, vondstspredingen

Alle aangetroffen sporen en structuren worden uitgewerkt en geanalyseerd vanuit het perspectief van de onderzoeksvragen, met als doel de onderbouwing van de waardering van de vindplaats.

7.2 Analyse aardewetenschappelijke gegevens

De landschappelijke context, bodemopbouw en geologie worden uitgewerkt tot het niveau dat nodig is om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. De uitwerking heeft tot doel de samenhang tussen het landschap en de archeologische vindplaats(en) in voldoende mate te kunnen bepalen, om waardstelling van de archeologische resten mogelijk te maken.

7.3 Anorganische artefacten

Bij IVO-P – variant archeologische begeleiding:

Deze categorie vondsten wordt uitgewerkt voor zover nodig voor de beantwoording van de onderzoeksvragen en de waardering van de vindplaats(en). Het vondstmateriaal wordt onderworpen aan een scan. De globale beschrijving van de vondsten wordt opgenomen in een tabel, die ook in het rapport wordt opgenomen. Het beschrijven van de materiaalcategorieën natuursteen, metaal, glas en aardewerk, omvat het tellen en dateren van fragmenten in ABR-perioden. Tevens wordt de conserveringstoestand benoemd (goed, matig, slecht). Bij aardewerk wordt het baksel omschreven (roodbakkend, faience, etc). Herkenbare vormen in metaal (b.v. 'munt') en glas (b.v. 'fles') worden in de tabel opgenomen. Van natuursteen wordt gemeld of het bewerkt of onbewerkt is, als de vorm herkenbaar is (b.v. 'wetsteen') wordt deze ook in de tabel opgenomen. Nadere analyse vindt niet plaats.

Bij Opgraven variant – archeologische begeleiding:

Na afloop van het veldwerk worden anorganische artefacten gewaardeerd door de (senior) KNA specialist. De specialist schrijft een voorstel voor uitwerking met als doel de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Het voorstel voor uitwerking wordt opgenomen in het evaluatieverslag.

7.4 Organische artefacten

Bij IVO-P – variant archeologische begeleiding:

De vondsten worden gescand en ingevoerd in de database (materiaal, aantal, gewicht, conserveringstoestand, plaatsing in ABR-periode). Op basis van de scan worden de onderzoeksvragen beantwoord en de mogelijkheden tot specialistische determinatie van het vondstmateriaal en de kennisvermeerdering die dit kan opleveren beschreven. Genoteerd worden materiaalsoort, vorm en datering in ABR-periode. Deze gegevens vormen de basis voor de beargumenteerde waardstelling van de vindplaats(en).

Bij Opgraven variant – archeologische begeleiding:

Na afloop van het veldwerk worden organische artefacten gewaardeerd door de (senior) KNA specialist. De specialist schrijft een voorstel voor uitwerking met als doel de

onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Het voorstel voor uitwerking wordt opgenomen in het evaluatieverslag.

7.5 Archeozoologische, archeobotanische resten

De archeozoologische en archeobotanische resten worden beoordeeld op geschiktheid voor analyse. De mogelijkheden tot specialistische determinatie van de resten en de mogelijke kennisvermeerdering die dat kan opleveren worden beschreven. Op basis van de scan worden de onderzoeksvragen beantwoord en een beargumenteerde waardstelling van de vindplaats(en) opgesteld.

7.6 Fysisch antropologische resten

Menselijke resten worden niet verwacht.

7.7 Overige resten

Andere resten dan al genoemd worden niet verwacht.

7.8 Dateringen

De dateringen worden alleen uitgevoerd als deze noodzakelijk zijn om tot de waardstelling van de vindplaats te komen, omdat een andere mogelijkheid om te komen tot een (globale) datering ontbreekt.

7.9 Beeldrapportage

De overzichtskaart(en) van alle sporen wordt/worden weergegeven met spoor- of structuurnummers, op een leesbare schaal. Op de overzichtskaart(en) wordt aangegeven wat de verwachte ligging en omvang van de vindplaats(en) binnen het plangebied is. Topografische afbeeldingen worden voorzien van schaalbalk, coördinaten en een noordpijl.

Relevante profielkolommen, coupetekeningen en foto's ter onderbouwing van de behoudenswaardigheid van de vindplaats(en) worden afgebeeld.

HOOFDSTUK 8 (DE)SELECTIE EN CONSERVERING

8.1 Selectie materiaal voor uitwerking

Na het veldwerk en per materiaalcategorie wordt door de desbetreffende (senior) KNA specialist beargumenteerd welke vondsten en monsters worden uitgewerkt, welke kunnen worden gedeselecteerd en welke voor conservering in aanmerking komen. Alle vondsten en monsters die nodig zijn om de onderzoeksvragen te beantwoorden, worden in elk geval geselecteerd voor uitwerking. De voorstellen voor uitwerking worden opgenomen in het evaluatieverslag.

De bevoegde overheid neemt op basis van het evaluatieverslag het besluit over de uitvoering van de voorstellen voor uitwerking en datering van monsters en vondsten. De uit het goedgekeurde evaluatieverslag voortvloeiende kosten worden voorgelegd aan de opdrachtgever.

8.2 Selectie materiaal voor deponering en verwijdering

Uitgangspunt is dat alle vondsten en monsters van **archeologische betekenis** worden gedeponereerd. Ook als deze niet geselecteerd zijn voor uitwerking. Wanneer bepaalde vondsten of materiaalcategorieën niet gedeponereerd worden, wordt de keuze hiervoor door de betreffende materiaalspecialist gemaakt op basis van waardering en gemotiveerd in het selectierapport (zie ook bijlage 3). Het selectierapport wordt (bij voorkeur) aan het evaluatieverslag toegevoegd. Pas na goedkeuring van het selectierapport door de deponhouder kunnen deze vondsten en monsters op gecontroleerde wijze worden verwijderd.

De deponhouder neemt op basis van het selectierapport het besluit over de uitvoering van de voorstellen voor deponeren en deselecteren van vondsten en monsters. Indien nodig vindt overleg plaats met de opdrachtgever en de bevoegde overheid. De uit het goedgekeurde selectierapport voortvloeiende kosten worden voorgelegd aan de opdrachtgever.

De deponhouder heeft 15 dagen om (schriftelijk) te reageren op de voorstellen in het selectierapport. Bij uitblijven reactie kan het werk, in samenspraak met de opdrachtgever en de bevoegde overheid, zonder goedkeuring van de deponhouder worden voortgezet. Bij het uitblijven van een tijdige reactie op de conceptvoorstellen vindt geen deselectie plaats en worden alle vondsten gedeponerd, in de staat waarin ze op dat moment verkeren.

8.3 Selectie materiaal voor conservering

Op basis van de waardering door de desbetreffende (senior) KNA specialist wordt het conserveringsvoorstel opgesteld. Alle kwetsbare vondsten en monsters moeten geconserveerd worden aangeleverd aan het archeologisch depot, tenzij schriftelijk en op grond van het conserveringsvoorstel anders is aangegeven door de desbetreffende deponhouder.

In het conserveringsvoorstel wordt per categorie kwetsbaar materiaal aangegeven welke werkwijze en selectie gevolgd zal worden (conform OS11). In een conserveringsvoorstel wordt vastgelegd welke vondsten en monsters op welke wijze en met welke middelen zijn geconserveerd (zie ook bijlage 3). Het conserveringsvoorstel wordt (bij voorkeur) aan het evaluatieverslag toegevoegd, maar kan als los document worden geleverd en later als bijlage aan het eindrapport worden toegevoegd.

De deponhouder neemt op basis van het conserveringsvoorstel het besluit over de uitvoering van het conserveren van vondsten en monsters. Indien nodig vindt overleg plaats met de opdrachtgever en de bevoegde overheid.

De uit het vastgestelde conserveringsplan voortvloeiende kosten worden voorgelegd aan de opdrachtgever.

HOOFDSTUK 9 DEPONERING

9.1 Eisen betreffende depot

Vondsten en projectdocumentatie dienen binnen twee jaar na afronding van het veldwerk aan het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van de provincie Gelderland te worden aangeleverd. De aanvullende eisen die vanuit het depot worden gesteld zijn opgenomen in bijlage 8.

Voor de fysieke aanlevering wordt een afspraak gemaakt met de depotbeheerder. Contactgegevens:

Museum Het Valkhof
Dr. S. Weiß-König
Provinciaal Depot voor Bodemvondsten
Postbus 1474
6501 BL Nijmegen
T: 024 360 88 05 (algemeen)
E: S.Weiss-Koenig@museumhet-valkhof.nl

De depotbehouder bepaalt op basis van de selectievoorstellen voor deponering en conservering welk materiaal zal worden gedeselecteerd. De deponhouder heeft drie weken om schriftelijk te reageren op de voorstellen in de concept-selectievoorstellen (al dan niet als onderdelen van het concept-eindrapport). Bij het uitblijven van een tijdige

reactie op de conceptvoorstellen vindt geen deselectie plaats en worden alle vondsten gedeponerd, in de staat waarin ze op dat moment verkeren.

9.2 Te leveren product

Het tussenproduct is het evaluatieverslag. Het evaluatieverslag wordt binnen 4 weken na afronding van het veldwerk geleverd (digitaal in pdf). Het evaluatieverslag bestaat uit de verzameling voorstellen voor uitwerking, datering, conservering, deponering en deselectie van alle aanwezige materiaalcategorieën en wordt voorgelegd aan de bevoegde overheid, de deponhouder en de opdrachtgever. Er wordt een (her)begroting opgesteld op basis van het door de bevoegde overheid en de deponhouder goedgekeurde evaluatieverslag. Deze kosten wordt voorgelegd aan de opdrachtgever.

Indien slechts een gering aantal of geen sporen en vondsten is aangetroffen, kan worden volstaan met een email naar opdrachtgever, de deponhouder en de bevoegde overheid met daarin kort omschreven de eerste resultaten van het veldwerk en het uitwerkingstraject tot en met het eindrapport. Na goedkeuring van het uitwerkingsplan kan een offerte voor de uitwerking volgen.

Het eindproduct is een standaardrapport volgens KNA 4.1 protocol 4004. De eindrapportage wordt direct definitief geleverd aan de opdrachtgever, de bevoegde overheid en de deponhouder. Het rapport wordt ca. 3 maanden na schriftelijke goedkeuring van het evaluatieverslag geleverd.

- Het eindrapport wordt in concept ter beoordeling voorgelegd aan het bevoegd gezag en de opdrachtgever.
- De opdrachtgever ontvangt het eindrapport digitaal (in pdf).
- De bevoegde overheid ontvangt het eindrapport digitaal (in pdf).
- Eindproduct voor de deponhouder is de projectdocumentatie en de vondsten en monsters geselecteerd voor deponering.
- Bij het eindproduct hoort een bewijs van overdracht van vondsten, monsters en documentatie. Deze dient tijdig te worden verkregen van het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Gelderland (voor het contactadres zie paragraaf 9.1).
- De digitale GIS-informatie dient in een door de opdrachtgever en bevoegde overheid leesbaar format te worden aangeleverd (bijvoorbeeld als CAD-bestand (dxf/dwg) of als Shapefile-bestand).
- De digitale documentatie wordt binnen 2 jaar na afronding van het veldwerk overgedragen aan het e-depot.

HOOFDSTUK 10 RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN

10.1 Personele randvoorwaarden

Het onderzoek moet verricht worden door een archeologisch uitvoerder in het bezit van een geldig certificaat BRL SIKB 4000 Archeologie met protocol 4003 IVO/IVO-P/ protocol 4004 Ograven. Het onderzoek dient plaats te vinden conform de KNA 4.1. De dagelijkse leiding in het veld berust bij een (senior) KNA-archeoloog met ruime ervaring in archeologisch onderzoek in deze regio.

Zowel voor veldwerk als voor uitwerking, conservering en rapportage is de inzet van de juiste actoren vereist (zie BRL4000, via sikb.nl). De metaaldetector dient gehanteerd te worden door een deskundig persoon met ervaring in metaaldetectie.

10.2 Overlegmomenten

De start- en einddatum van het archeologische onderzoek worden gemeld aan de opdrachtgever, de deponhouder en het bevoegd gezag. Tijdens het veldwerk wordt elke 5 dagen een korte update van het verloop van het project gegeven aan het bevoegd gezag en de opdrachtgever (via mail). Indien extra overleggen nodig zijn, bijvoorbeeld bij opzienbarende vondsten en/of significant afwijkingen op de specifieke verwachting neemt de archeologisch uitvoerder zo spoedig mogelijk contact op met het bevoegd

gezag, de opdrachtgever en indien nodig de deponhouder en regelt een gezamenlijk overleg.

10.3 Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie

- Het onderzoek wordt uitgevoerd conform BRL4000, protocol 4003 van de KNA 4.1 en het PvE.
- Alle archeologische veldwerkzaamheden staan onder verantwoordelijkheid van de leidinggevende senior KNA archeoloog. Het eerste vlak dient te worden aangelegd door een senior KNA archeoloog.
- Relevante wijzigingen in verwachting, aantallen en/of werkwijze in alle fasen van het onderzoek worden door de senior KNA archeoloog zo spoedig mogelijk voorgelegd aan het bevoegd gezag, de deponhouder (als het vondsten betreft) en de opdrachtgever.
- Afspraken worden schriftelijk vastgelegd en worden alleen na schriftelijke goedkeuring doorgevoerd. Meer- of minderwerk vindt alleen plaats na schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

10.4 Overige randvoorwaarden en aanvullende eisen

- Voor de start van de werkzaamheden wordt door de archeologisch uitvoerder een KLIC-melding gedaan.
- Het goedgekeurde PvE is tijdens het veldwerk op de werklocatie aanwezig.
- In alle gevallen waarin dit PvE niet voorziet, zijn de procesbeschrijvingen en specificaties in de BRL4000 en protocol 4003 van toepassing.
- Dit PvE betreft de eisen die vanwege het archeologisch belang aan het onderzoek worden gesteld. Dit laat onverlet dat wettelijke en andere regelgeving aangaande het uitvoeren van werkzaamheden moet worden gevolgd (o.a. Arbowet).
- De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de toegankelijkheid van het terrein, voor de plaatsing van afzettingen, het regelen van vergunningen, betredingstoestemming, het verwijderen van explosieven, uitvoeren van milieuonderzoek, het herbestraten etc.
- Deelname door amateurarcheologen is mogelijk binnen kantooruren (ma t/m vr, 08.00-16.00 uur) Vrijwilligers moeten voldoen aan de door het uitvoerende bedrijf gestelde eisen aan de inzet (PBM's, verzekering, ed).

10.5 Openbaarheid en integriteit

- Alle rapporten met onderliggende documentatie zijn openbaar. Beperkingen kunnen alleen door het bevoegd gezag gesteld worden vanuit het oogpunt van bescherming van het bodemarchief.
- De auteurs zijn verantwoordelijk voor een verslaglegging volgens standaarden van goed vakmanschap, beroepsethiek en integriteit. De opdrachtgever/ vergunningvrager kan geen eisen stellen of beperkingen opleggen aan de inhoud, de conclusies en de aanbevelingen.
- De auteurs kunnen beperkingen opleggen aan de toegankelijkheid en verspreiding van hun onderzoeksgegevens tot het moment dat het concept-eindrapport door het bevoegd gezag is goedgekeurd. Deze bepaling vervalt indien het concept-eindrapport niet binnen de afgesproken termijnen worden aangeleverd.
- De auteurs stellen tekeningen en onderzoeksgegevens (opgravingsdocumentatie) te allen tijde aan het bevoegd gezag ter beschikking indien deze nodig zijn voor de voorbereiding van ander onderzoek of beschermende maatregelen.
- Het bevoegd gezag kan verbeteringen eisen bij aantoonbare tekortkomingen of afwijkingen in de rapportage ten opzichte van de eisen gesteld in het PvE of protocol 4003. Aanbevelingen horen tot het domein van de auteur en zijn niet aan correctie onderhevig.

HOOFDSTUK 11 WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN HET VASTGESTELDE PVE

11.1 Wijzigingen tijdens het veldwerk

Wijzigingen ten opzichte van dit PvE kunnen alleen plaatsvinden met de goedkeuring van het bevoegd gezag. Deze wijzigingen worden schriftelijk vastgelegd in de onderzoeksdocumentatie en in het rapport vermeld en onderbouwd (zie BRL 4000).

De verwachte hoeveelheid vondsten en monsters is aangegeven in bijlage 1. Wanneer er zich belangrijke wijzigingen ten opzichte van deze verwachting voordoen tijdens het veldwerk, is overleg nodig tussen bevoegd gezag, opdrachtgever en deponhouder (zie 11.2 voor de belangrijke wijzigingen).

Het overleg vindt plaats op aangeven van de archeologische uitvoerder. Deze informeert zo spoedig mogelijk het bevoegd gezag, de opdrachtgever en de deponhouder, en organiseert het overleg.

De deponhouder maakt zijn wensen ten aanzien van selectie-deselectie van het onvoorziene materiaal kenbaar aan het bevoegd gezag en opdrachtgever. De archeologische uitvoerder wordt over de uitkomsten van het overleg geïnformeerd door het bevoegd gezag.

De archeologische uitvoerder berekent de extra kosten voor verzamelen, waarderen, eventueel conserveren en deponeren. De financiële consequenties worden vastgesteld en besproken met en voorgelegd aan de opdrachtgever.

Alle overleggen worden genotuleerd en vastgelegd in het dagrapport of op een door alle betrokken partijen te ondertekenen afwijkingsformulier. Meer- of minderwerk vindt alleen plaats na schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

Alle partijen dienen ten tijde van het onderzoek dan ook bereikbaar te zijn voor eventueel noodzakelijk overleg. Indien zij niet bereikbaar zijn, zal de leidinggevende archeoloog zelf een beslissing nemen over de te volgen strategie.

De reactietermijn op de melding van significante afwijkingen van de verwachte vondstaantallen aan de deponhouder is twee werkdagen. Bij tijdige reactie vindt binnen zes weken overleg plaats tussen de deponhouder, het bevoegd gezag en de opdrachtgever. Als er geen tijdige reactie volgt wordt er niet geselecteerd in het veld en worden alle vondsten tijdelijk opgeslagen.

11.2 Belangrijke wijzigingen

Onderstaande belangrijke wijzigingen worden te allen tijde aantoonbaar voorgelegd aan de opdrachtgever en het bevoegd gezag:

- Kwalitatieve afwijkingen van de archeologische verwachting of het complextype
- Significante kwantitatieve afwijkingen van verwachte vondsten en monsters (hoeveelheid, soorten materialen, soorten voorwerpen, type conservering).
- Wijzigingen van de gehanteerde onderzoeksmethode.
- Wijzigingen van de fysieke en/of technische omstandigheden.
- Wijzigingen die (de)selectie en/of conservering van vondsten en monsters beïnvloeden.

11.3 Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk

Indien na het veldwerk nog niet gemelde wijzigingen op het PvE worden geconstateerd worden deze genoemd en beargumenteerd in het concept-eindrapport. Indien deze wijzigingen van invloed zijn op de verdere uitwerking van de data wordt het bevoegd gezag hiervan op de hoogte gesteld via mail en wordt een voorstel voor aangepaste uitwerking gedaan. Indien nodig, vindt overleg met het bevoegd gezag plaats. Als de wijzigingen van invloed zijn op de offerte, wordt een aangepaste offerte aan de opdrachtgever voorgelegd.

11.4 Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering

Eventuele wijzigingen op het PvE tijdens de uitwerking en conservering worden voorgelegd aan het bevoegd gezag en de opdrachtgever. Deze worden schriftelijk

vastgelegd. Indien deze wijzigingen van invloed zijn op de offerte, wordt een aangepaste offerte aan de opdrachtgever voorgelegd. Eventuele wijzigingen met betrekking tot conservering en deponeren vinden tevens plaats in samenspraak met de deponhouder.

LITERATUUR, AFBEELDINGEN EN BIJLAGEN

Literatuur

Berkel, G. van & K. Samplonius, 2007: *Nederlandse plaatsnamen, herkomst en historie*. Utrecht.

Ten Broeke, E.M., 2020: *Rapportage archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek Herontwikkelingslocatie De Brink, Torenstraat en Holkerstraat Nijkerk*, Doetinchem. (Econsultancy Archeologisch Rapport 11198.005).

Centraal College van Deskundigen (CCvD), 2013: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) versie 3.3*.

Centraal College van Deskundigen (CCvD), 2006: *Leidraad KNA Eerste Hulp bij Kwetsbaar vondstmateriaal*.

Engeldorp Gastelaars, van, H.J.N., 2015: *Gemeente Nijkerk, op zoek naar het Torenhuis en de Stadsgracht. Een archeologische begeleiding tussen de Torenstraat en de Groenestraat*, Amersfoort. (ADC Rapport 4018).

Miedema, F.R.P.M., 2017: *Plangebied Havenkom, Nijkerk (gemeente Nijkerk). Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek*, Amersfoort. (ADC Rapport 4254).

RAAP, 2011: *Archeologische monumentenzorg in de gemeente Nijkerk*. (RAAP-rapport 1976)

Websites

www.archeologieinnederland.nl

www.noaa.nl

www.mijngelderland.nl/inhoud/canons/nijkerk/prehistorische-nederzetting

www.genwiki.nl/gelderland/index.php?title=Nijkerk

www.stichtingoudnijkerk.nl

www.mijngelderland.nl/canons

Bijlage 1 Lijst met te verwachten aantallen vondsten per vondstcategorie

Onderzoek	Verwachting	conserveren
	stadskern	
Omvang	Verwachte aantal m²	
	Ca. 3700 m ²	
Vondstcategorie	Verwachte aantallen (N)	Verwachte aantallen (N)
Aardewerk	200	
Bouwmateriaal	50	
Metaal (ferro)	20	15
Metaal (non-ferro)	20	
Slakmateriaal	5	
Vuursteen		
Overig natuursteen	20	
Glas		
Menselijk botmateriaal onverbrand		
Menselijk botmateriaal verbrand		
Dierlijk botmateriaal onverbrand	50	
Dierlijk botmateriaal verbrand	25	
Visresten (handverzameld)		
Schelpen	5	
Hout	2	
Houtskool(monsters)		
Textiel	1	
Leer	5	
Moderne materialen (1750 – 1950)	1	
Monstername	Verwachte aantallen (N)	
Algemeen biologisch monster (ABM)	2	
Algemeen zeefmonster (AZM)	2	
Pollen, diatomeeën en andere microfossielen		
Monster anorganisch chemisch onderzoek		
Monster micromorfologisch onderzoek		
Monster luminescentiedatering (OSL)		
Monster koolstofdatering (¹⁴ C)	1	
Monster visresten		
Monster DNA		
Monster maaginhoud		
Monster dendrochronologie	2	

Bijlage 2 Wanneer specialisten raadplegen

Vondstcategorie	In PvE voorschrijven "Raadplegen bij PvA"	In PvE voorschrijven "Raadplegen bij veldwerk"	In PvE voorschrijven "Raadplegen bij uitwerking"
Aardewerk	nee	nee	Ja
Bouwmateriaal	nee	nee	Ja
Metaal (ferro)	nee	nee	Ja
Metaal (non-ferro)	nee	nee	Ja
Slakmateriaal	nee	nee	Ja
Vuursteen	nee	nee	Ja
Overig natuursteen	nee	nee	Ja
Glas	nee	nee	Ja
Menselijk botmateriaal onverbrand	nee	Ja	Ja
Menselijk botmateriaal verbrand	nee	Ja	Ja
Dierlijk botmateriaal onverbrand	nee	nee	Ja
Dierlijk botmateriaal verbrand	nee	nee	Ja
Visresten	nee	nee	Ja
Schelpen	nee	nee	Ja
Hout	nee	nee	Ja
Houtskool(monsters)	nee	nee	Ja
Textiel	nee	nee	Ja
Leer	nee	nee	Ja
Submoderne materialen	nee	nee	Ja
Monstername			
Algemeen biologisch monster (ABM)	nee	nee	Ja
Algemeen zeefmonster (AZM)	nee	nee	Ja
Pollen, diatomeeën en andere microfossielen	nee	Ja	Ja
Monster anorganisch chemisch onderzoek	nee	Ja	Ja
Monster micromorfologisch onderzoek	nee	Ja	Ja
Monster luminescentiedatering (OSL)	nee	Ja	Ja
Monster koolstofdatering (¹⁴ C)	nee	nee	Ja
Monster visresten	nee	nee	Ja
Monster DNA	nee	Ja	Ja
Monster maaginhoud	nee	Ja	Ja
Monster dendrochronologie	nee	nee	Ja

Bijlage 3 Tabellen richtlijnen van de depots voor (de)selectie vondsten en monsters in het veld (Fase 1) en selectie voor deponeren (fase 2)

Tabel 1: SELECTIE IN HET VELD (Fase 1) voor IVO en Opgraven					
Context	Materiaal	Periode(n)	Meenemen	Overleg (wel/niet meenemen of representatief sample)	Uitzondering
Stort / bouwvoor	Alle materiaal categorieën	perioden die onderzocht of aangetroffen worden	exposabel, bijzonder materiaal		explosief of verontreinigd materiaal
			metaaldetectie vondsten		
Alle lagen / sporen	Alle materiaal categorieën	alle perioden	exposabel, bijzonder materiaal		explosief of verontreinigd materiaal
			vuurstenen artefacten		
Archeologische (cultuur) lagen/ vlak, sporen	Aardewerk	perioden die onderzocht worden	alles	bij grote hoeveelheden of bij stads/dorpskern onderzoek	
	Bot (dierlijk, menselijk, artefact)	perioden die onderzocht worden	alles		miltvuur besmet
	Bouwmateriaal, onversierd (natuursteen, keramiek, bv dakpan, baksteen en plavuizen)	perioden die onderzocht worden	representatief sample: minimaal 2 exemplaren per soort, formaat, type of datering		
	Bouwmateriaal, versierd/ met inscriptie (natuursteen, keramiek, bv dakpan, baksteen, plavuizen)	perioden die onderzocht worden	alles	bij grote hoeveelheden	
	Glas	perioden die onderzocht worden	alles		
	Hout	perioden die onderzocht worden	(fragment van) artefact		
			(onderdeel van) niet-complexe structuur (bv waterput / resten in paalgaten): in overleg	altijd	
			(onderdeel van) complexe structuur (bv haven, sluis, brug, huis): in overleg	altijd	
Huttenleem	perioden die onderzocht worden	alles			
Leer	perioden die onderzocht worden	alles	bij grote hoeveelheden (bv beer-/afvalputten, productieafval looierij); bij stads-/dorpskern onderzoek		

Context	Materiaal	Periode(n)	Meenemen	Overleg (wel/niet meenemen of representatief sample)	Uitzondering
Archeologische (cultuur) lagen/vlak, sporen	Metaal (e.g. goud, zilver, brons, ijzer, tin lood)	perioden die onderzocht worden	(fragment van) artefact	schatvondsten altijd direct melden	
			productiemateriaal/-afval		
			Niet determineerbaar (mits zinvolle omvang)		
	Vuursteen, (Wommersom) kwartsiet	perioden die onderzocht worden	(fragment van) artefact	bij niet lokaal van nature voorkomend, onbewerkt materiaal	
			productiemateriaal/-afval (bv debitage)		
	Natuursteen, ex. vuursteen. Bv bijl, maalsteen, bouwmetaal	perioden die onderzocht worden	(fragment van) artefact, inclusief productie afval	bij niet lokaal van nature voorkomend, onbewerkt materiaal	
	Barnsteen, git	perioden die onderzocht worden	alles		
textiel	perioden die onderzocht worden	alles			
Overig, bv haar, touw, schelp, op t oog herkenbare zaden	perioden die onderzocht worden	alles			

Tabel 2: SELECTIE VOOR DEPONERING (Fase 2) (aan deponhouder/eigenaar ter goedkeuring voorleggen in selectierapport)					
Context	(uit veld meegenomen) Materiaal	Deponeren	Deselecteren / evt. gedeelte deselecteren	Voorwaarden (de)selectie	
Alle	Aardewerk	alle uit het veld meegenomen materiaal	bij grote hoeveelheden en bij stads-/dorpskern onderzoek: representatief sample mogelijk	zie tabel 3	
	Bot (dierlijk, menselijk, artefact)	alle uit het veld meegenomen materiaal	bij grote hoeveelheden: representatief sample mogelijk (advies KNA Specialist)	deponhouder/eigenaar akkoord met herbegraven	
	Bouwmetaal, onversierd (natuursteen en keramiek)	alle uit het veld meegenomen materiaal	indien selectie fase 1 in het veld niet is toegepast, alsnog representatief sample toepassen	zie tabel 3	
	Bouwmetaal, versierd/ met inscriptie (natuursteen en keramiek)	alle uit het veld meegenomen materiaal	bij grote hoeveelheden: representatief sample mogelijk	zie tabel 3	
	Glas	alle uit het veld meegenomen materiaal	bij grote hoeveelheden: representatief sample mogelijk (advies KNA Specialist)		
	Hout	(fragment van) artefact		bij grote hoeveelheden: representatief sample mogelijk (advies KNA Specialist)	
		(onderdeel van) structuur, indien tijdens fase 1 tot behoud is overeengekomen		(gedetermineerde) houtmonsters	
	Huttenleem	alle uit het veld meegenomen materiaal	bij grote hoeveelheden: representatief sample mogelijk		
	Leer	alle uit het veld	selectie fase 1 indien niet in het		

		meegenomen materiaal	veld toegepast (advies KNA Specialist)	
	Metaal	alle uit het veld meegenomen materiaal	door röntgenopname vastgestelde lege 'klomp'	röntgenfoto van 'klomp' (van enige omvang)
			bij grote hoeveelheden spijkers, slak: representatief sample mogelijk	
	Vuursteen; (Wommersom) kwartsiet	alle uit het veld meegenomen materiaal	dat wat door de KNA Specialist als onbewerkt wordt geclassificeerd en lokaal van nature voorkomt en niet als potentiële grondstof is geclassificeerd	
	Natuursteen (ex. vuursteen, bouw materiaal)	alle uit het veld meegenomen materiaal	dat wat door de KNA Specialist als onbewerkt wordt geclassificeerd en lokaal van nature voorkomt en niet als potentiële grondstof is geclassificeerd	
	Textiel	alle uit het veld meegenomen materiaal		
	Overig, bv haar, touw, schelpen, op het oog herkenbare zaden	alle uit het veld meegenomen materiaal		

Tabel 3: REPRESENTATIEVE SELECTIE voor in het veld (fase 1) / voor deponering (fase 2)			
Materiaal	deponeren	Voorwaarden	Overleg
Bulk aardewerk Fase 2	alle exemplaren/fragmenten met inscripties of anderszins opvallende fragmenten (bv misbakzels)		indien sprake is van productieplaats
	logisch, representatief sample (periode, vorm/type, baksel, bewerkingstechniek, versiering, vondstomstandigheid etc).	focus op randen, bodems, aanzetsels (bv tuiten, oren) en relatief grote wandfragmenten	altijd
Bouw materiaal (natuursteen en grof keramiek) Fase 1	alle exemplaren/fragmenten met inscripties/versiering		bij grote hoeveelheden en/of bij omvangrijke exemplaren
	logisch, representatief sample (periode, vorm/type, baksel, bewerkingstechniek, vondstomstandigheid etc).	2 exemplaren per soort/ formaat/ type/ datering	indien in fase 2 toe-/ aangepast

Bijlage 4 Verklarende woordenlijst

Antropogene sporen Alle immobiele sporen van menselijke oorsprong, variërend van paalgaten of fosfaatvlekken tot muurresten.

AMK Archeologische Monumentenkaart geeft een overzicht van gewaardeerde archeologische terreinen in vier categorieën: 1) Archeologische waarde, 2) Hoge archeologische waarde, 3) Zeer hoge archeologische waarde en 4) Zeer hoge archeologische waarde beschermd. De AMK is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RCE en de provincies en wordt beheerd door de RCE.

Archeologische indicatoren Indicatief archeologisch materiaal dat bij (boor)onderzoek een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van een archeologische vindplaats.

Archis Archeologisch Informatie Systeem. Dit door de RCE beheerde systeem bevat informatie over o.a. onderzoeksmeldingen, vondstmeldingen, waarnemingen, complexen en monumenten.

¹⁴C Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CIS Het landelijke registratienummer ten behoeve van archeologisch onderzoek, uitgegeven door het Centraal Informatiesysteem.

Ex situ Niet ter plaatse. Aanduiding die wordt gebruikt om aan te geven of grondsporen en / of artefacten zich niet meer op de oorspronkelijke plaats in de bodem bevinden. Behoud ex situ is het bewaren van de archeologische informatie door definitief onderzoek (opgraven, documenteren en registreren).

IKAW Indicatieve kaart van archeologische waarden, een door de RCE geproduceerde kaart op landelijk niveau met de verwachte relatieve of absolute dichtheid van (bepaalde) archeologische verschijnselen in de bodem.

IVO Inventariserend Veld Onderzoek. Het verwerven van (extra) informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek middels waarnemingen in het veld.

In situ Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponeerd, weggegooid of verloren. Behoud in *situ* is het behouden van archeologische waarden in de bodem.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

PvA Plan van Aanpak. Een door de opdrachtnemer op te stellen plan voor de uit te voeren werken waarmee beoogd wordt aan de vereisten zoals geformuleerd in het Programma van Eisen en/of het ontwerp te voldoen. Ook wordt hierin een voorstel gedaan voor de werkwijze waarmee de in het Programma van Eisen en/of ontwerp geformuleerde resultaatsverwachtingen bereikt kunnen worden.

PvE Programma van Eisen. Het PvE is een door een bevoegde overheid opgesteld of bekrachtigd document dat de probleem- en doelstelling van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats geeft en de daaruit af te leiden eisen formuleert met betrekking tot het uit te voeren werk.

RCE Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

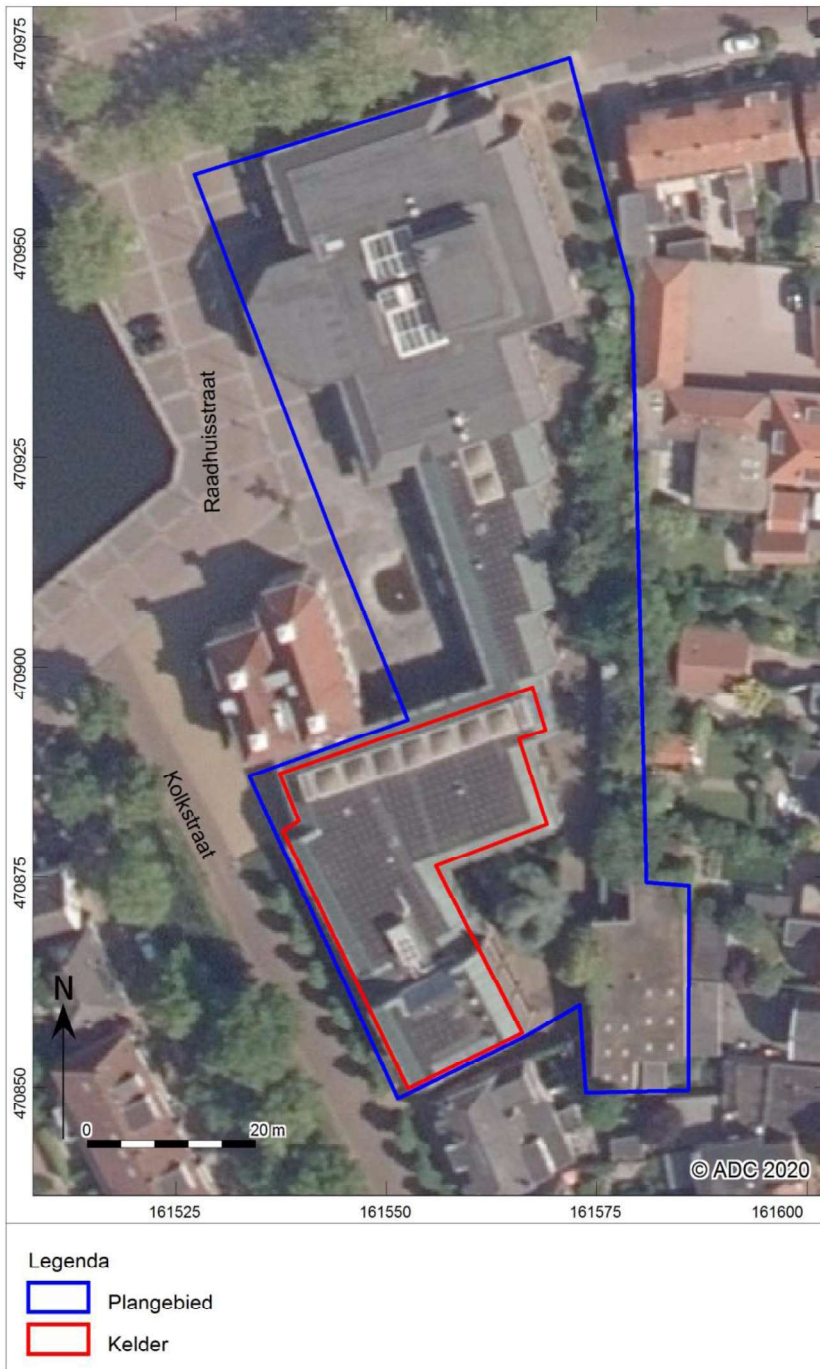
RTS Robotic Total Station. Hiermee worden vlakken direct digitaal ingemeten.

Selectieadvies Archeologisch inhoudelijk advies over de behoudenswaardigheid van een vindplaats. Dit wordt opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria.

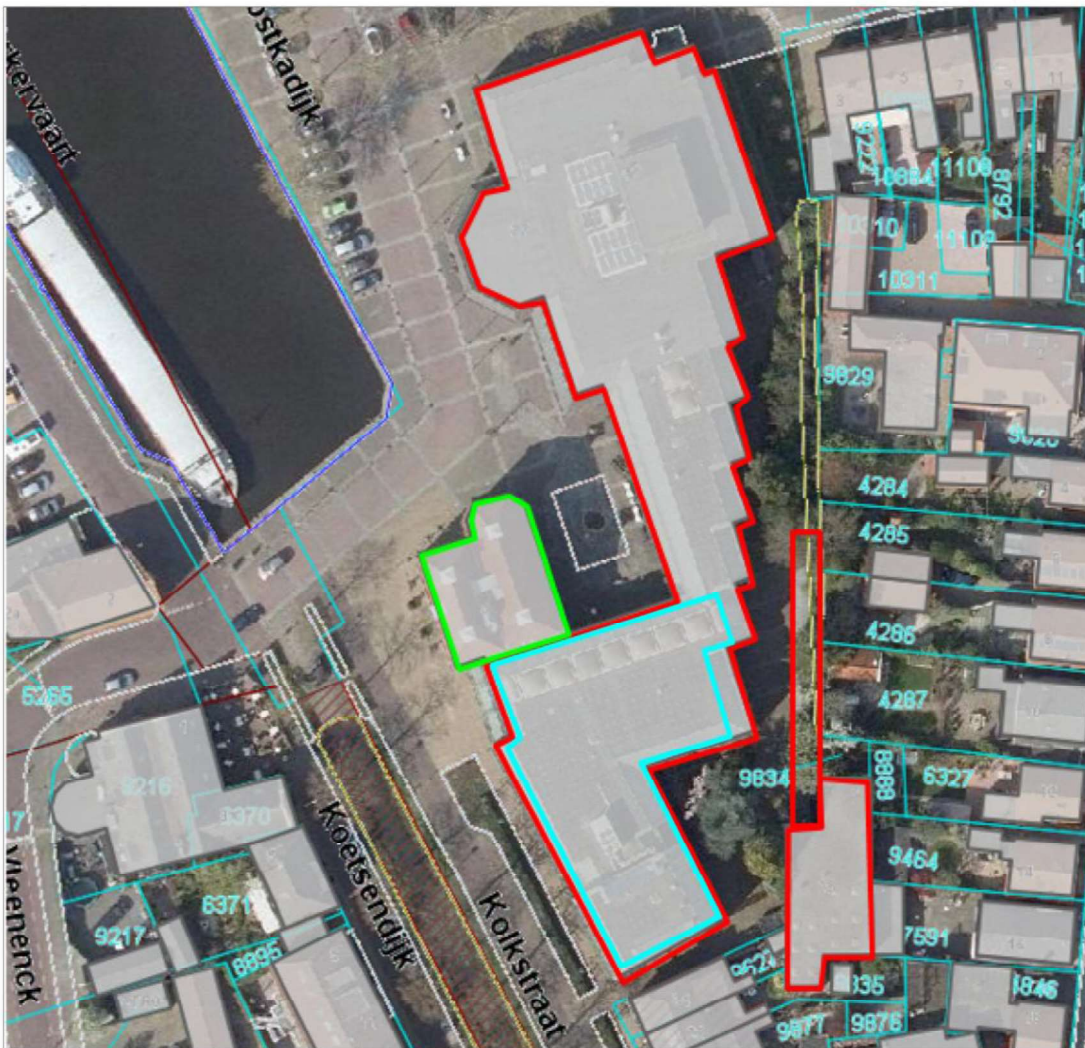
Bijlage 5 Topografische kaart met onderzoekslocatie

Bijlage 6 Overzicht plangebied

Bijlage 7 Af te breken gebouwen

Rood: af te breken bebouwing (Archeologische Begeleiding), lichtblauw: kelder (geen archeologische begeleiding), groen: blijft behouden.

Wijzigingsblad op de richtlijnen PDB van Gelderland van 2016

Dit wijzigingsblad is opgesteld om het deponerenproces beter af te stemmen op de huidige manier van digitaal deponeren via het landelijke portal Archeodepot.nl. Deze wijziging is meteen van kracht voor alle projecten die nieuw worden aangemeld.

De wijziging heeft betrekking op:

Aanleveren en in ontvangst nemen onderzoeksdocumentatie

- 3 *De documentatie kan zowel digitaal als analoog worden aangeleverd.
Analoge aanlevering is vooralsnog verplicht voor:*
- *het goedgekeurd selectieverslag*
 - *het standaardrapport van het onderzoek, en daarnaast indien van toepassing:*
 - *de verslagen van alle uitgevoerde materiaalstudies en -determinaties*

Dit wordt vervangen door:

Aanleveren en in ontvangst nemen onderzoeksdocumentatie

- 3 De documentatie kan zowel digitaal als analoog worden aangeleverd. Digitale aanlevering heeft de voorkeur. De digitale aanlevering moet voldoen aan de eisen en de richtlijnen van het e-depot DANS EASY. Wanneer het standaardrapport als analoog boek wordt uitgegeven, zou het PDB het zeer op prijs stellen een exemplaar voor de bibliotheek te ontvangen.

Museum Het Valkhof, Nijmegen/maart 2020

Richtlijnen voor de deponering van vondsten in het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Gelderland

Het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten (PDB) van Gelderland is ondergebracht in het Gelders Archeologisch Centrum G.M. Kam, onderdeel van Museum Het Valkhof te Nijmegen, dat verantwoordelijk is voor het beheer van het PDB.

Algemene voorwaarden

- 1 Het PDB Gelderland accepteert alleen projectdocumentatie en vondst-/monster- materiaal, dat uitgewerkt en beschreven is en waarvan een standaardrapport opgemaakt is, tenzij schriftelijk anders overeengekomen met het PDB Gelderland.
- 2 Het PDB Gelderland accepteert alleen projectdocumentatie en vondst-/monster- materiaal, dat voldoet aan de in dit document beschreven eisen, tenzij schriftelijk anders overeengekomen met het PDB Gelderland.
- 3 Het PDB Gelderland behoudt zich het recht voor een overdracht van projectdocumentatie en vondst-/monstermateriaal te weigeren, indien deze niet voldoen aan de richtlijnen van de KNA en aan de eisen, die in dit document gesteld zijn.

Overdracht

Een overdracht bestaat uit de volgende onderdelen:

- de complete originele analoge en digitale projectdocumentatie

- de beschrijving van deze documentatie in analoge of digitale vorm, of, bij projecten na 1 oktober 2011, de gestandaardiseerde beschrijving van deze documentatie conform Pakbon OS17 in analoge of digitale vorm.

Nota bene: Bij het opsturen van een digitale pakbon dient gebruik gemaakt te worden van het digitale uitwisselformaat SIKB0102.

- alle voor deponering geselecteerde vondsten en monsters
- De deponering bestaat uit twee deelprocessen:
- aanleveren en in ontvangst nemen documentatie
 - aanleveren en in ontvangst nemen van vondsten en monsters

Na afronding van elk deelproces wordt een overdrachtsverklaring aan de aanleverende partij uitgereikt.

Aanleveren en in ontvangst nemen onderzoeksdocumentatie

- 1 De aanleverende instelling draagt de complete originele analoge en digitale projectdocumentatie behorende bij de aan te leveren vondsten en monsters aan het PDB over.
- 2 De documentatie moet voldoen aan de eisen zoals gesteld in het PvE van het betreffende onderzoek en aan de vigerende KNA-versie ten tijde van het onderzoek.
- 3 De documentatie kan zowel digitaal als analoog worden aangeleverd. Analoge aanlevering is vooralsnog verplicht voor:
 - het goedgekeurd selectieverslag
 - het standaardrapport van het onderzoek, en daarnaast indien van toepassing:
 - de verslagen van alle uitgevoerde materiaalstudies en -determinaties
- 4 Van de digitale projectdata ontvangt het PDB een complete dataset.

Verpakking onderzoeksdocumentatie

Dossiers

- 1 De analoge projectdocumentatie wordt genummerd en geordend aangeleverd.
- 2 De dossiers bevatten geen ordners, nietjes, paperclips, ander ijzerwerk, gele memobriefjes of plastic mapjes.
- 3 Alle dossiers, losse stukken, registers, delen en banden, zijn verpakt in archiefdozen van zuurvrij karton.
- 4 In de archiefdozen zijn de dossiers per project gewikkeld in zuurvrije omslagen of dossiermappen; ruim gevulde omslagen en dossiermappen zijn voorzien van een sluitlint met de strik aan de bovenzijde.
- 5 Archiefdozen zijn van het standaardformaat folio.
- 6 Op de voorkant van elke archiefdoos is een sticker aangebracht met daarop het archiefdoosnummer en een inhoudsopgave.
- 7 De dozen en dossiers zijn vrij van vuil, stof, schimmel en ongedierte.

Tekeningen

- 1 Analoge tekeningen worden genummerd en geordend aangeleverd op tekeningfolie of calque, formaat maximaal A0.
- 2 Tekeningen groter dan A3 formaat zijn voorzien van een geperforeerde rand voor opslag in tekeningenhangkasten (standaardformaat).
- 3 Tekeningen van A3-formaat en kleiner worden in passende zuurvrije archiefdozen aangeleverd.

Foto's en dia's

- 1 Analoge foto's en dia's worden genummerd en geordend aangeleverd in fotoboeken en diacassettes.

- 2 Op de verpakking is een sticker aangebracht met daarop het verpakkingsnummer en een aanduiding van de inhoud.

Digitale documentatie

- 1 De digitale gegevens worden aangeleverd op CD-ROM, DVD of USB-stick.

Aanleveren en in ontvangst nemen van vondsten en monsters

Pas als de aangeleverde documentatie gecontroleerd en voor compleet bevonden is, wordteen afspraak gemaakt over de aanlevering van het vondstmateriaal en de monsters. Aanleveringen in welke vorm dan ook, die tevoren niet zijn aangemeld, worden geweigerd.

Aanlevering vondsten en monsters

- 1 Vondsten en monsters worden altijd compleet overgedragen.
- 2 Vondsten en monsters worden aangeleverd nadat selectie heeft plaatsgevonden en nadat voor verwijdering geselecteerd materiaal is afgestoten (conform selectierapport).
Nota bene: Het selectierapport moet door de depotbeheerder voorafgaand aan de deponering goedgekeurd zijn.
- 3 De vondsten zijn gewassen, gedroogd, geconserveerd, geordend, uitgesplitst en verpakt per vondstnummer en per bewaarcategorie
- 4 Vondsten en monsters worden droog en schoon aangeleverd, vrij van schimmel en ongedierte.
- 5 Vondsten en monsters worden dusdanig geconserveerd aangeleverd, dat de conditie zo stabiel mogelijk blijft.
- 6 Kwetsbare vondsten worden gescheiden en gebufferd in de dozen aangeleverd.
- 7 De monsters zijn verwerkt (gezeefd/geflotteerd en gedroogd), geordend, uitgesplitst en verpakt per vondstnummer en per bewaarcategorie (zie toelichting bewaarcondities).
- 8 Niet uitgewerkte monsters worden alleen in uitzonderlijke gevallen geaccepteerd mits vooraf met de deponhouder afgesproken.
- 9 De aanleverende instantie draagt zorg voor de aanwezigheid van voldoende menskracht voor het lossen en opslaan van de dozen met vondsten.

Verpakkingsmateriaal

- 1 Vondsten en monsters zijn verpakt in dozen met de standaardmaten van 50 x 50 x 18 cm of 50 x 25 x 18 cm.
- 2 Dozen 50 x 50 x 18 cm mogen niet zwaarder zijn dan 15 kg; dozen 50 x 25 x 18 cm niet zwaarder dan 10 kg.
- 3 Over de aanlevering van objecten die zwaarder zijn dan 15 kg en/of niet passen in een van de doosformaten, wordt vooraf overleg gepleegd met het PDB.
- 4 De dozen mogen niet overmatig gevuld worden en alle fragiele objecten moeten adequaat beschermd worden tegen schokken met inert schuim of zuurvrij bescherm papier
- 5 De dozen zijn vrij van vuil, stof, schimmel en ongedierte.
- 6 Op de dozen staat minimaal de volgende informatie:
 - OM-nummer;
 - een uniek doosnummer;
 - locatie: naam opgraving/toponiem, jaar vondst/opgraving;
 - bewaarconditie kleurcode (zie toelichting bewaarcondities);
 - aanduiding "breekbaar" of "behandeld met schadelijke stoffen" en de naam van de stof.
- 7 In de dozen zijn de vondsten en monsters per nummer of per individuele vondst verpakt in standaard polyethyleen zakken met daarin een vondstkaartje.

- 8 De vondsten en monsters zijn minimaal voorzien van een compleet ingevuld waterbestendig vondstkaartje van zuurvrij materiaal beschreven of bedrukt met watervaste, lichtechte inkt. Op het kaartje staat minimaal de volgende informatie:
- een binnen de opgraving uniek vondstnummer
(Dit nummer staat voorgedrukt in barcode en in cijfers.)
 - identificatie van locatie/vindplaats
 - context (spoor en/of vlak)
 - identificatie van vondst-/monstercategorie
 - identificatie van vondst/monster
 - verzamelwijze
 - datum

Museum Het Valkhof, Nijmegen/juli 2016

Toelichting: bewaarcondities

In het depot worden de vondsten in drie categorieën gescheiden en opgeslagen, al naar gelang de condities waaronder ze het best bewaard kunnen blijven.

- 1 Minimale bewaarcondities (kleurcode: GROEN)
Materiaalgroepen die geen bijzondere bewaarcondities vereisen: o.a. glas, keramiek, bot, houtskool, steen en kunststof
- 2 'Vochtige' bewaarcondities (kleurcode: BLAUW)
Materiaalgroepen waarvoor een relatief hoge luchtvochtigheid is vereist o.a. leder, hout, textiel, touw, bewerkt been/bot, gewei, barnsteen, git.
- 3 'Droge' bewaarcondities (kleurcode: ROOD)
Materiaalgroepen waarvoor een relatief lage luchtvochtigheid is vereist: o.a. metalen, slak